Kaiku 6.10.1946

Panun pakinoita

Englantilaista Kämpissä.

Selviydyttyämme amerikkalaisen kulttuurin esittelystä kukin kukkaronsa mukaan Hot. Helsingin alakertaan tai Elannon kansantarjoilutiskin ääreen tapasimme toisemme uudelleen Kämpin juhlahuoneustossa isäntänämme Englannin sanomalehtiattashea, Mr. D. R. Rooper ja emäntänämme hänen suomalaissyntyinen puolisonsa.

Mr. Rooper on mies, joka ansaitsee oman lukunsa, mutta kun muistaakseni tämä Kaikukin joskus on häntä haastatellut mm. siitä, miten hän on oppinut suomenkielen, siirryn hänen asiaansa. Suomeksi hän nytkin meille puhui ja hyvää ja kaunissointuista suomea puhuikin. Hän loi katsauksen Englannin sodanaikaiseen ja -jälkeiseen kulttuurielämään.

Päästäkseen aiheeseensa viittasi hän lyhyesti kaksikymmenluvun Englantiin, jolle oli ominaista häikäilemätön kokeilu uusilla taidesuunnilla tyypillisenä ilmiönä futuristinen maalaus- ja kuvanveistotaide, kirjallisena ilmentäjänä Lawrence novelleineen. Tämä kausi Englannin historiassa on muuten hyvin monelle suomalaiselle, luulisin, tuttu ystävämme John Galsworthyn Forsyteista erikoisuutta tavoittelevia taiteilijoita ja kirjailijoita suosivine salonkeineen.

Sodan ajan Englannissa todettiin sama ilmiö, mikä monessa muussakin maassa: Reaalisen elämän kokemukset sodan aikana loivat hyvän kirjallisuuden kysynnän ja sitä lisäsivät pitkät illat ja pommisuojayöt. Samoin oli [illegible]jen. Kun esim. kolmikymmenluvun, jota Mr. Rooper kutsui kulttuuritäysiikäisyyteen johtavaksi vuosikymmeneksi maansa sivistyselämässä, kulttuurituotanto loi rikkaampaa kriitillistä kuin luovaa kykyä, oli sota-ajan kulttuuri erikoisen luovaa siksi, että se syntyi elintärkeästä tarpeesta ja se oli yleensä mahdollista vain melkoisen itsekieltäytymisen avulla.

Maailmankuuluista kirjailijoista julkaisivat sodan aikana uusia teoksia Shaw, joka aina vain jaksaa hämmästyttää elinvoimaisuudellaan, Wells, Huxley, Somerset Maugham, Priestley, joka äskettäin kävi Suomessa, näytelmäkirjailija Noel Coward, ja Charles Morgan, "Lähteen" kuuluisa kirjoittaja, jonka laaja novelli "Matka" äskettäin on ilmestynyt suomeksi (Tammi). Moni nuori kirjailija "löi itsensä läpi", mutta heidän nimensä ehtivät vielä tulla yleisömme tietoisuuteen, en siksi toista niitä. Runous vanhassa Englannissa on elänyt suuren nousukauden. On havaittu runouden tarve . . . Nuoret runoilijat ovat saaneet paljon kaksi- ja kolmikymmenluvulla vaikuttaneelta T. S. Eliotilta.

Myös teatterin alalta oli paljon uutta ja mielenkiintoista niin sodan ajalta kuin sen jälkeenkin. Sodan aikana perustetuista uusista näytelmäseurueista toinen, Old Vic Company, on itsensä Shakespearen seurueen jälkeläinen ja tarjoaa nykyisin katselijoilleen näytelmärepertoaarin, jossa ovat edustettuina suuret klassikot, kuten Shakespeare, Shaw, Sheridan, Tshehov, Ibsen, Sofokles jne.

Mr. Rooper väitti aikansa eläneeksi legendan, että englantilaiset ovat epämusikaalisia. Englannissa sävelletään tällä hetkellä paljon ja hyvää ja kuunnellaan samoin. Yleisön maku ja mielenkiinto kehittyi ennen sotaa suunnattomasti, kiitos suurelta osalta BBC:n (radion) musiikkipolitiikan. Ja sodan aikana musiikki kukoisti Englannissa niinkuin muuallakin, kukoisti aivan ihmeellisesti.

Myös Englannin lähetystö käytti hyväkseen filmin suomia etuja ja saimme nähdä otteita neljästä lyhytelokuvasta. Niin, elokuvasta Mr. Rooper myös puhui englantilaisesta elokuvasta, joka on saanut paljon ranskalaisia ja amerikkalaisia vaikutteita. Englantilaisen elokuvan tulevaisuus, mainitsi hän, tulee riippumaan suuresti siitä, missä määrin se pystyy esittämään todella englantilaista elämää ja näkökantaa. Myös meikäläisellä yleisöllä tulee olemaan tilaisuus nähdä englantilaisia filmejä, kuten "Henrik V", Shakespearen samannimisen mukaan, "Onnelliset vuodet" ja "Lyhyt onni", molemmat Cowardin tuotteita.

Näkemästäni filmipalasista jäi mieleen erikoisesti "Vihreä vyöhyke" niminen, joka esitteli meille Lontoon vihantia ympäristöjä, joita kauniimpia ei voi paljon kuvitella. Kameramies oli sitäpaitsi omannut sataprosenttisen taiteilijasilmän. Erikoisen mielenkiintoisia olivat nämä puistot ja rannat, metsät ja vuoret siksi, että ne esiintyvät jokaisessa lontoolaisessa romaanissa oli sitten kysymys salapoliisisellaisesta tai kehittyneimmän maun vaatimukset täyttävästä kaunokirjallisesta.

Pieni huone, jossa istuimme, paimenidyllejä muistuttavine värikkäine pienine rokokotauluineen sopi hyvin tällaisen "Vihreän vyöhykkeen" esityspaikaksi. Ja kun Mr. ja Mrs. Rooper kaiken lopuksi olivat tarjonneet kello viiden teen aikaan iltapäiväkahvit koristeellisessa Kämpin juhlakerroksen suuressa salissa oli mieliala erottaessa mitä parhain.

Panu.